

положение на София твърде често прави града центъръ на важни събития. Отъ тукъ минава пътътъ на турските войски къмъ Западна Европа презъ време на многобройните войни съ Австрия. Отъ Дунавъ къмъ София се спуска руската армия. Турция постоянно упада. Ето само нѣколко дати, които сочатъ злополученъ край на войните на Отоманската империя: въ 1718 г. се сключва Пожаревецкиятъ миръ съ Австрия; въ 1739 г. — Бѣлградскиятъ миръ, пакъ съ Австрия; въ 1774 г. — Кючукъ-Кайнарджийскиятъ миръ съ Русия; въ 1791 г. — миръ въ Свищовъ съ Австрия; въ 1792 г. — миръ въ Яшъ съ Русия. Презъ XIX в. войните продължаватъ и завършватъ съ освобождение на християнските народи.

Отъ следните приписки можемъ да сѫдимъ за начина, по който тия тревожни събития сѫ се отразявали върху сѫдбата на София. Първите три бележки се отнасятъ къмъ XVIII в., а останалите — къмъ XIX в.

1. Панегирикъ отъ XVI в., № 300 (Б. Цоневъ, Опись на рѣкописите и старопечатните книги на Народната библиотека въ София. Томъ I, 1910, с. 236): „Еще тѣркъ^m воюющъ^m спротивъ^b москало^a, придоше не^mци на Нишъ и пленише его, тѣрке же у^dгнаше ѿ Ниша и ѿ у^cкрѣти его градъвъ, тогда вл^dчастъвъющъ^s и пр^cтоль др^eжещъ^s самоковъ^sкие епархии в^cсесъщенномъ^s архиерею къ^p Сумевнъ^s, емъ же у^bретшъ^s се ва та лута времена, ва ме^cте рекомъ^m Дѣпница, агарени же у^cстрѣми^bше^cе домъ его пленише, яко не^mстати ва не^m ни^cемъ, вл^dкъ^s же ѿвати^bше его же и не ведоше предъ^b игемона, на шкова^bше многими ѿзами железними власа^dше ва тамницъ^s, ва неи же преби^cть дни кг [23] по^cледи же ѿведоше его съ Софию предъ^b пашъ^s рекомаго Тѣспри^s шгли, ши же повеле его мѣчити, яко да ѿвржетсе Хр^cта, ши же пртпе яко добарь стралацъ спасовъ, пото^m повеси его за виу мѣца ав^r кѣ [21] даⁿ. Се же би^cть в лето ѿ^bлѣ (1737).“

Прибавено отстрани: „у^x что ва времена страдше христіани мнит ми се, яко не^cть тако било ни ва Дишклитианова времена“.

2. Четвероевангелие отъ XVI в., № 63 (пакъ тамъ, с. 55): „а^bчи (1788) бы^c егда доиде везиръ тѣрецки оу Софію на немца, тогда бы^c велико смѣщеніе на христіаніи и шзлобленіе, мѣцъ апрѣлія к и є [29], Гешргїл въ не^cделю јоминъ^s случи сѧ“.

3. Дамаскинъ отъ 1770 г., № 332 (тамъ, с. 333): „1795 година ѿбраха къ^bялите колата сливенски, вечна имъ мѣка било“. — За нападенията на кърджалиите вж. у Хр. Семерджиевъ, Самоковъ и околността му. Приносъ къмъ миналото имъ отъ турското завоевание до освобождението. София 1913, с. 125: „И до сега стари хора селяни си припомватъ съ ужасъ грабежитъ и безчинствата на кърджалиите, какъ сѫ бѣгали, като оставяли всичко въ^cкъщи на произвола на сѫдбата, и пр. Редица паши се изпращали въ София съ мисията да унищожатъ тия пакостници, и едвамъ къмъ 1806 г. било постигнато до известна степень умиротворението на софийския край, но нѣкои крайници останали още въ ноктитъ имъ“.

4. Бележки на софийския свещеникъ попъ Илия и сина му Тодоръ попъ Илиевичъ (Хр. П. Константиновъ, Паметни бележки за Срѣдецъ. Псп. кн. X, 1884, с. 93—102): „Въ лѣто ѿ Христы 1806, знати сѧ, кога обирали пышките